

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Білика Олега Олександровича «Механізми управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти», подану на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління

Актуальність теми дисертації, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Серед перспективних напрямів розвитку сучасної освіти сьогодні вбачається реалізація механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти, оскільки застосування інформаційних технологій в управлінських процесах дозволяє формувати та реалізовувати різноманітні механізми цифрової трансформації управління освітою на всіх рівнях. Як набір процесів, механізми управління у сфері цифровізації системи освіти включають в себе визначення ключових напрямів державного управління в галузі цифрової трансформації та цифрового розвитку освіти, планування цілей і найважливіших характеристик механізмів управління у сфері цифровізації системи освіти, оптимізацію освітніх структур і показників якості освіти.

Механізми управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти виступають багатоаспектним інтегрованим об'єктом державного управління, керованою динамічною системою, що складається з багатьох самостійних, цілісних об'єктів та суб'єктів керованого впливу. Механізми управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти – це інновація, яка відкриває шлях до оптимізації та уніфікації освітніх процесів на регіональному рівні.

А отже за таких умов актуальність представленої теми дисертаційного дослідження «Механізми управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти» не викликає наразі сумнівів та запитань.

Дисертаційне дослідження виконувалося автором у межах наукових тем: «Формування та реалізація механізмів електронного управління регіональною системою освіти» (номер державної реєстрації 0123U103262), «Розвиток

управлінських та психолого-педагогічних засад у контексті сталого розвитку України як європейської держави» (номер державної реєстрації 0123U102465), «Структурні та математичні моделі якості електронного управління регіональною системою освіти (номер державної реєстрації 0124U001008) Комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації і винесені на захист, є обґрунтованими. Вони базуються на поглибленому вивченні та узагальненні значного обсягу законодавчих та підзаконних актів держави, які регулюють положення, пов'язані з розвитком управлінської складової у галузі освіти, наукових здобутків вітчизняних і зарубіжних дослідників, статистичних даних органів публічної влади тощо.

Здобувачем чітко визначено мету, сформульовано завдання, предмет та об'єкт дисертаційної роботи.

Метою роботи полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні й розробленні практичних рекомендацій щодо формування та реалізації механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти в умовах цифрового розвитку освіти.

Об'єктом дослідження є державне управління регіональною системою освіти.

Предметом дослідження є механізми управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти.

У вирішенні поставлених у дисертації завдань автором використано широке коло методів дослідження, а саме: метод декомпозиції, абстрактно-логічний метод, метод аналізу та синтезу, метод ретроспективного аналізу, метод синтезу, детермінантний метод аналізу, метод експертного опитування, програмно-цільове й індикативне планування.

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць та реферату підтверджує достатність обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться у дисертації і виносяться на захист. Основні результати дисертаційного

дослідження було оприлюднено автором та отримало позитивну оцінку.

У першому розділі «Становлення та розвиток концептуальних положень механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти» визначено наукові засади формування механізмів управління цифровізації у сфері системи освіти в Україні; розкрито понятійно-термінологічний апарат, загальні характеристики та ключові чинники розвитку механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти; науково обґрунтовано сутність механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти в Україні та зарубіжних країнах.

У другому розділі «Теоретико-методологічні засади формування та реалізації механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти» визначено специфіку механізмів управління у сфері цифровізації системи регіональної освіти як інноваційної моделі використання цифрових технологій у сучасному суспільстві; досліджено розвиток інформаційних технологій з позиції детермінантної ознаки механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти; розкрито структуру механізмів управління в галузі цифровізації системи регіональної освіти та визначено шляхи її трансформації в умовах інформаційного суспільства.

У третьому розділі «Системний аналіз якості механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти» надано кваліметричні характеристики механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти; визначено системні показники якості механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти; розкрито методологію оцінки структурних моделей якості механізмів управління у сфері цифровізації в галузі освіти.

У четвертому розділі «Концептуальні напрями модернізації механізмів управління у сфері цифровізації системи освіти на регіональному рівні» розкрито методологічні основи проведення моніторингу як складової оцінки ефективності механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти; визначено засоби модернізації механізмів інформаційного забезпечення механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти, запропоновано методику визначення якості механізмів управління в галузі

регіональної системи освіти.

Синтез результатів досліджень, отриманих у попередніх розділах, у п'ятому розділі «Інноваційна парадигма розвитку механізмів управління у сфері цифровізації системи освіти на регіональному рівні» дав змогу запропонувати концептуальну модель механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти; визначити шляхи практичної реалізації автоматизованої системи механізмів управління освітою на регіональному рівні; надати рекомендації органам державної влади та органам місцевого самоврядування щодо організації механізмів управління у сфері цифровізації освіти на регіональному рівні.

Підтверджую наукову новизну положень, висновків, рекомендацій, що містяться у дисертаційній роботі. Дисертантом уперше – розроблено концептуальну модель механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти в Україні, що корелюється за об'єктами, процесами, явищами, де задіяна система державного управління в автоматизованому режимі, що включає не лише обіг інформаційних потоків, але й візуалізацію, відеоформати, ведення діалогів та круглих столів у режимі реального часу, запропоновано методологію формування та реалізації механізмів цифрової трансформації та цифрового розвитку освіти, що ґрунтуються на системному підході до формування та реалізації механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти, визначено рекомендації органам державної влади та органам місцевого самоврядування, напрями вдосконалення механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти в умовах глобалізації.

Крім того, удосконалено пріоритетні аспекти кластерного аналізу інформаційно-освітнього середовища закладів освіти регіону, характеристику вітчизняних механізмів управління в галузі цифровізації регіональної освіти, методику проведення компаративного аналізу щодо функціонування механізмів управління в галузі цифровізації освіти, а також набули подальшого розвитку методичні положення оцінки якості впровадження структурних моделей механізмів управління в галузі цифровізації регіональної системи освіти, теоретичні підходи до дослідження механізмів управління у сфері цифровізації регіональної освіти, методичні положення системного аналізу ризиків та

процедур управління ними в процесі формування та реалізації механізмів управління в сфері цифровізації регіональної системи освіти, принципи модернізації автоматизованої системи моніторингу механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Матеріали дисертаційної роботи викладено в 39 наукових працях, загальний обсяг яких становить 32,8 друк. арк., із них: 1 – одноосібна монографія, 18 – статті у вітчизняних наукових фахових виданнях, 4 – статті у наукових періодичних виданнях закордонних держав (з яких 4 індексуються в наукометричних базах Scopus та WoS), 16 – тези доповідей на конференціях.

Основний зміст дисертації повно відображений в рефераті.

Важливість одержаних здобувачем результатів для науки і практики. Дисертаційна робота Білика Олега Олександровича є завершеним науковим дослідженням і містить вирішення актуальної наукової проблеми, що полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти.

Наукові положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист, здобуті автором самостійно і викладені у наукових працях. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті матеріали, які належать особисто авторові.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості і доцільності використання основних положень і висновків дисертації для розроблення наукової та навчальної літератури, а також у практичній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування відносно процесів розроблення ними державно-управлінських рішень щодо формування та реалізації державної політики у сфері функціонування і розвитку механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти.

Основні теоретичні положення і висновки дисертаційної роботи використовуються у практичній діяльності Комунального закладу вищої освіти

«Вінницька академія безперервної освіти» Вінницької обласної Ради (Довідка про впровадження від 21.08.2023 № 01/21-183); у роботі Вінницької обласної Ради (Довідка про впровадження від 14.09.2023 № 7Б-638/210); Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (Довідка про впровадження від 19.09.2023); Національного університету біоресурсів і природокористування України (Акт про впровадження від 25.11.2023); Донецького національного університету імені Василя Стуса (Довідка про впровадження від 23.08.2023 № 227/01-13/01.1); Поліського національного університету (Акт про впровадження від 07.09.2023); Київського кооперативного інституту (Акт про впровадження від 23.08.2023); Вінницького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету (Довідка про впровадження від 24.08.2023 № 01-55/564); Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради (Акт про впровадження від 18.08.2023 № 677/1); Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради (Довідка про впровадження від 06.09.2023 № 01-23/191).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Відзначаючи загальний високий рівень обґрунтованості теоретичних і методичних положень дисертаційної роботи, її цілісність, наукову складову та логіку викладу матеріалів, разом з тим можна зробити декілька зауважень і звернути увагу на дискусійні положення дисертаційної роботи Білика Олега Олександровича:

1. Доцільно у розділі 1 конкретизувати, у чому ж полягає значення освітньої сфери в інноваційному розвитку держави. Тобто, які заходи повинні здійснювати заклади освіти – не лише щодо опанування новітніми інформаційно-комунікаційними технологіями, але й сприяння у розповсюдженні інформаційно-комунікаційних технологій в різних сферах діяльності суспільства.

2. У розділі 2 наведені дані організації ООН, а саме рейтингова оцінка країн Світу щодо стану і повсюдного використання автоматизованого осередку «е-урядування» за індексом EGDI, до складу якого входить індекс людського

розвитку, який означає рівень освіти. Тому виникає необхідність розкриття значення саме освіти у просуванні та розвитку системи державного управління, що зумовлюється наданням не лише освітніх, але й інших послуг суспільству та його роль у трансформаційних процесах у досліджуваних країнах.

3. Необхідно було б конкретизувати застосування певних нормативно-правових актів, під які прописані трансформації в освітній сфері через інформаційно-комунікаційні технології – якими постановами, наказами, розпорядженнями, інструкціями тощо це передбачено. І подібним чином доцільно зазначити регламентовані процеси перетворення чи переорієнтації структурних утворень у системі державного управління відповідно до функціональних можливостей технічних засобів.

4. Слід було б відобразити особливості державного регулювання за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій не лише для ведення взаємозв'язків державних службовців із суспільним середовищем і широкими прошарками населення, але й здійснення управлінської діяльності чи надання послуг. Крім цього, важливо описати призначення закладам освіти, через які проявляється освітня сфера в Україні щодо здійснення регуляторних процесів державою.

5. Слід було б пояснити, як співвідносяться моделі, запропоновані в дослідженні дисертантом, із загальновідомими моделями управління якістю як, наприклад, цикл PDCA Демінга, діаграма Ісікави та ін.

6. Стосовно проведення моніторингу функціонування механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти, необхідно було б детально описати й надати класифікацію об'єктів, процесів, явищ, які підлягають спостереженню, контролю й оцінюванню державними установами.

Вищенаведені зауваження та недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову і практичну цінність дисертаційної роботи Білика Олега Олександровича.

Відповідність роботи вимогам до докторських дисертацій. Дисертаційна робота Білика Олега Олександровича «Механізми управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти» є завершеною науковою роботою, в якій вирішено

актуальну наукову проблему, що полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами спостережень. Наукові результати проведених досліджень опубліковані у фахових виданнях.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Білика Олега Олександровича «Механізми управління у сфері цифровізації регіональної системи освіти» відповідає вимогам пунктів 6-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, а саме: є завершеною самостійною кваліфікованою науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретні наукову проблему, а її автор – Білик Олег Олександрович заслуговує присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри соціології і публічного управління
національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»,
доктор наук з державного управління,
професор

Володимир МОРОЗ

